

Κρίση, αέριο και Κυπριακό

Εν μέσω της σοβαρότερης, από γενεσώς της, οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η Κυπριακή Δημοκρατία πληθαίνουν οι πληροφορίες τις τελευταίες μέρες περί σεναρίων ταυτόχρονης λύσης του Κυπριακού. Δημοσιεύματα στους New York Times και Financial Times ότι έφτασε η ώρα και του Κυπριακού, σε συνδυασμό α) με τις συνεχείς επισκέψεις του Αμερικανού ΥΠΕΞ Τζον Κέρι σε Τουρκία και Ισραήλ με προφανή στόχο την ανασύνταξη του άξονα Τελ Αβίβ - Άγκυρας και β) την κά-

Του Διονύση Διονυσίου

θοδο στις 23 Απριλίου του ειδικού απεσταλμένου του ΟΗΕ για το Κυπριακό Αλεξάντερ Ντάουνερ στην Κύπρο προκαλούν εκνευρισμό στη Λευκωσία. Έναν εκνευρισμό που εκδηλώθηκε με δηλώσεις δυσαρέσκειας του Κύπριου ΥΠΕΞ Ιωάννη Κασουλίδη εναντίον του κ. Ντάουνερ, δηλώσεις άλλων κομμάτων αλλά κυρίως κάποιων αρθρογράφων, οι οποίοι μόλις πληροφορηθούν ότι υπάρχει κινητικότητα στο Κυπριακό a priori την εκλαμβάνουν ως αρνητική εξέλιξη. Στον αντίποδα της αρνητικής αυτής πληροφόρησης και των αντιδράσεων στο Προεδρικό Μέγαρο ο Νίκος Αναστασιάδης, έχοντας ήδη τηλεφωνικές συνομιλίες τόσο με τον Βενιαμίν Νετανιάχου όσο και τον Αμερικανό ΥΠΕΞ Τζον Κέρι, οφείλει να εξετάσει με το επιτελείο του νηφάλια την κατάσταση, μακριά από ακραίες λογικές μεταξυ άσπρου και μαύρου.

Η μεγάλη εικόνα

Η ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής βρίσκεται υπό ζύμωση, με κύριο χαρακτηριστικό την πολιτική ρευστότητα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες κινούνται αυτήν την περίοδο προς την κατεύθυνση της αναθέρμανσης της σχέσης Ισραήλ - Τουρκίας σε μια προσπάθεια να ελέγξουν κυρίως την Τουρκία. Η Τουρκία, έχοντας διαπιστώσει ότι το δόγμα Νταβούτογλου δεν μπορεί να τελεσφορήσει για ανάδειξη της σε περιφερειακή δύναμη στη Μέση Ανατολή (αντιδρά το ΙΡΑΝ, η Αίγυπτος αλλά και οι Σαουδάραβες), έχει περάσει στο σχέδιο Β' το οποίο έχει ως βασικό του υπόβαθρο τη μετατροπή της χώρας σε έναν ενεργειακό κόμβο φυσικού αερίου και πετρελαίου ο οποίος δεν θα μπορεί να παρακαμφθεί. Η κινήσεις της Τουρκίας στο βόρειο Ιράκ και η εντεινόμενη συνεργασία με το κουρδικό στοιχείο για δημιουργία νέων αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου σε συνεργασία με το ΙΡΑΝ δημιουργούν συνθήκες, πρώτον, ανεξαρτητοποίησης των Κούρδων του βορείου Ιράκ και, δεύτερον, προοπτικές για συνεργασία Τουρκίας - Κούρδων και Ιράν η οποία θα οδηγήσει σε μια διευθέτηση του συριακού προβλήματος και σε περαι-

Η ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής βρίσκεται υπό ζύμωση, με κύριο χαρακτηριστικό την πολιτική ρευστότητα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες κινούνται αυτήν την περίοδο προς την κατεύθυνση της αναθέρμανσης της σχέσης Ισραήλ - Τουρκίας, σε μια προσπάθεια να ελέγξουν κυρίως την Τουρκία

τέρω απομόνωση του Ισραήλ. Οι επισκέψεις Κέρι στην περιοχή επιδιώκουν να αναδείξουν τα κοινά συμφέροντα Τουρκίας - Ισραήλ στη διευθέτηση του συριακού, προσφέροντας στην Τουρκία ως εναλλακτική λύση στον ενεργειακό της σχεδιασμό το φυσικό αέριο της Λεβαντίνης. Προς αυτή την κατεύθυνση πιέζουν και αμερικανικοί κολοσσοί στον τομέα του πετρελαίου, οι οποίοι βλέπουν τον δίαιλο της Τουρκίας μέσω της αναβίωσης του Nabucco ως την καλύτερη δυνατή επιλογή. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η Κύπρος και ο Λίβανος, με τους Αμερικανούς να θεωρούν -χωρίς ομολογουμένως να έχουν ασκήσει οποιαδήποτε πίεση μέχρι στιγμής- ότι τα πράγματα στην Ανατολική Μεσόγειο θα πρέπει να ιδωθούν συνολικά και όχι χωριστά.

Η Λεβαντίνη

Τα κοιτάσματα φυσικού αερίου στην Κύπρο εκτιμούνται μέχρι στιγμής γύρω στα 60 τρις κυβικά πόδια. Στον Λίβανο η εκτίμηση κυμαίνεται γύρω στα 25 τρις ενώ το Ισραήλ έχει αποδεδειγμένα κοιτάσματα αυτήν τη στιγμή περίξ των 40 τρις κυβικών ποδιών. Στην περιοχή δραστηριοποιούνται ή θα αρχίσουν να δραστηριοποιούνται κολοσσοί όπως η ΕΧΧΟΝ (Λίβανος) και Total (Κύπρος), οπότε στο παιχνίδι θα εισέλθουν σταδιακά και οι εταιρείες οι οποίες θα προσμετρήσουν και τα δικά τους συμφέροντα εκμετάλ-

Πώς θα κολλήσει το Κυπριακό

Εάν η άνοιξη που διαφαίνεται στις σχέσεις Ισραήλ - Τουρκίας μετατραπεί σε θερμό καλοκαίρι και στο πακέτο των σχέσεων των δύο χωρών υπάρξει συμφωνία και για το φυσικό αέριο, είναι σαφές ότι οι παραιτήσεις στην Κύπρο και τον Λίβανο να ενταχθούν στον ευρύτερο γεωπολιτικό σχεδιασμό θα πυκνώσουν. Ήδη οι Αμερικανοί επιχειρούν εδώ και μήνες να γεφυρώσουν διαφορές μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου για ένα διαφιλονικούμενο θαλάσσιο τεμάχιο ανατολικά του κυπριακού οικοπέδου 13, χωρίς όμως από αποτελέσματα. Από την άλλη, οι σχέσεις Κύπρου - Ισραήλ προς αυτή την κατεύθυνση είναι άψογες ενώ, όπως ξεκαθάρισε από την επίσκεψη του υπουργού Εμπορίου Γιώργου Λακκοτρύπη τη βδομάδα που πέρασε στον Λίβανο, οι προοπτικές Λιβάνου - Κύπρου στο κεφάλαιο της αξιοποίησης κοινών κυρίως κοιτασμάτων είναι κάτι παραπάνω από ευοίωνες. Η Κύπρος στην περιοχή έχει εξαιρετικές σχέσεις με όλους τους γείτονές της, συμπεριλαμβανομένης και της Αιγύπτου, με μόνο σκόπελο τις σχέσεις της με την Τουρκία. Τα προβλήματα των υπόλοιπων χωρών μεταξύ τους φαντάζουν αυτήν τη στιγμή δυσεπίλυτα. Εν ολίγοις, η Κύπρος δεν θα μπορούσε να γίνει εύκολα υποχείριο σε κανέναν στην περιοχή εφόσον με την πολιτική της κρατά ανοικτές επιλογές και δείχνει διάθεση να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες, παρά το τεράστιο οικονομικό της πρόβλημα αυτήν την περίοδο. Ειδικότερα:

- Η Κύπρος ακόμα και με τα μέχρι στιγμής αποθέματά της μπορεί από μόνη της να προχωρήσει σε κατασκευή θερματικού.
- Έχει δυνατότητες και ανοικτή πρόταση για συνεργασία με την Αίγυπτο για διοχέτευση του αερίου της μέσω της γείτονος χώρας, η οποία είναι πολύ προχωρημένη στην κατασκευή θερματικών.
- Έχει στα χέρια της πρόταση για εκμετάλλευση του φυσικού της αερίου μέσω της τεχνολογίας CNG από τους Καναδούς.
- Έχει ορθάνοικτη σχέση με το Ισραήλ για κατασκευή θερματικού αλλά και εγκαταστάσεων ηλεκτρικής ενέργειας με χρήση φυσικού αερίου.
- Έχει ανοικτές θύρες για συνεργασία με τον Λίβανο για εκμετάλλευση κοινών κοιτασμάτων.

Κάποιοι βεβαίως στην Κύπρο θεωρούν ότι οι πιο πάνω λόγοι είναι ικανοί να διατηρήσουμε ανοικτό το Κυπριακό σε αντιπαράθεση με την Τουρκία. Πρόκειται για μια λογική κοντόφθαλμη η οποία, πέρα από την επιδείνωση της κατάστασης στο εθνικό μας θέμα, είναι και οικονομικά λανθασμένη. Η Κύπρος με 60 τρις κυβικά πόδια φυσικού αερίου μπορεί να έχει δικό της θερματικό αλλά και να εξάγει φυσικό αέριο με αγωγούς. Αν οι παίκτες που διαμορφώνουν τη μεγάλη εικόνα το επιθυμούν, αυτό που θα πρέπει να κάνει η Κύπρος είναι να διασυνδέσει τα μεγάλα συμφέροντα με την επίλυση του Κυπριακού. Το παιχνίδι που παίζεται στην περιοχή μας αυτήν τη στιγμή προσφέρεται για ηγέτες που τολμούν, όπως θέλει να παρουσιάζεται ο Νίκος Αναστασιάδης, και όχι για φοβικούς οι οποίοι επηρε-

αζονται από μερικούς φωνακλάδες στο εσωτερικό οι οποίοι οδήγησαν πρόσφατα την Κύπρο στην οικονομική καταστροφή.

λευσης. Οι μεγάλες αμερικανικές εταιρείες σε συνεργασία με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, όντας αποκλεισμένες από τα μεγάλα κοιτάσματα του ΙΡΑΝ, σαφέστατα θα επιχειρήσουν να παίξουν το χαρτί των κοιτασμάτων της Λεβαντίνης και για έναν άλλο πολιτικό λόγο: να προκαλέσουν εξάρτηση της Τουρκίας από τα κοιτάσματα του Ισραήλ, αποτρέποντας το κακό σενάριο για τους Αμερικανούς, που θα ήταν η ενεργειακή εξάρτηση της Τουρκίας από το Ιράν, με τη Ρωσία υπό τους δικούς της βέβαια όρους να θέλει κι αυτή να εμπλακεί στο παιχνίδι. Βεβαίως στον χάρτη εκτός από τους Αμερικανούς επιχειρούν να εμπλακούν καθορίζοντας τους δικούς τους όρους και οι Καναδοί, οι οποίοι μέσω της τεχνολογίας CNG επιχειρούν να δελεάσουν, τόσο την Κύπρο όσο και το Ισραήλ, υποσχόμενοι τεράστια κέρδη στις χώρες που κατέχουν κοιτάσματα στην περιοχή. Την περασμένη Πέμπτη ο υπουργός Εξωτερικών του Καναδά John Baird είχε συνάντηση με τον Κύπριο ΥΠΕΞ Ιωάννη Κασουλίδη ενώ την επομένη βρέθηκε στο Ισραήλ. Οι μόνοι που δεν δείχνουν να αντιλαμβάνονται τη διαπλοκή των πραγμάτων στην περιοχή είναι οι Ευρωπαίοι εταίροι μας, οι οποίοι ενώ θα μπορούσαν μέσω της Κύπρου να θεμελιώσουν έναν τεράστιο πυλώνα ανάδειξης των ευρωπαϊκών συμφερόντων, έχουν βυθίσει την Κύπρο στην κρίση και την ευρωζώνη σε απόγνωση έως τον επόμενο Σεπτέμβριο για τις ανάγκες των μονομάχων των γερμανικών εκλογών.

Η τακτική μας

Αν η Τουρκία πεισθεί να κινηθεί στη λογική του σεναρίου της Λεβαντίνης που επιθυμούν να προωθήσουν οι Αμερικανοί, τότε με δική μας πρωτοβουλία πρέπει στους ευρύτερους σχεδιασμούς να εντάξουμε και το Κυπριακό. Εν τω αυτή περιπτώσει το παιχνίδι είναι τεράστιο και η Τουρκία δεν μπορεί να βάλει στην πλάστιγγα μια ικανοποιητική για τους Τ/Κ και τους Ε/Κ λύση στην Κύπρο για να χάσει μια τεράστια γεωπολιτική ευκαιρία. Πιστεύουμε ότι ο Νίκος Αναστασιάδης προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες, εκμεταλλευόμενος την παρουσία του Αλεξάντερ Ντάουνερ στην περιοχή και αφού σταθμίσει τα δεδομένα μετά από την επίσκεψη αρχές Μαΐου στο Ισραήλ. Οφείλει επίσης να συζητήσει το όλο θέμα με τη γαλλική και την ιταλική κυβέρνηση (λόγω Total και Eni) για να προκαλέσει με τη βοήθεια των δύο αυτών μεγάλων χωρών και τα απαραίτητα γεωπολιτικά αντανάκλαστικά στην ΕΕ, η οποία πρέπει κι αυτή να μπει στο ευρύτερο παιχνίδι.

Ειδικότερα με την Τουρκία οι επιδιώξεις μας πρέπει να είναι σαφείς και ξεκάθαρες και προς αυτή την κατεύθυνση απαιτείται και μια συνεννόηση με τους Τ/Κ, οι οποίοι ειδικά αυτήν την περίοδο για όσους παρακολουθούν τις εξελίξεις βρίσκονται σε πλήρη πολιτική απόγνωση:

- Θα πρέπει να γίνει, κάτω από συνθήκες που θα αποφασισθούν, μια συνάντηση Αναστασιάδη - Ερντογάν για να υπάρξει ένα ξεκαθάρισμα προθέσεων.
- Η Τουρκία ως μια τεράστια χώρα θα πρέπει να πείσει τους Ε/Κ ότι δεν πρέπει να τη φοβούνται, προχωρώντας σε κινήσεις που θα εμπεδώσουν εμπιστοσύνη. Π.χ. η υλοποίηση του Πρωτοκόλλου της Άγκυρας, το άνοιγμα του Βαρσιού θα μπορούσαν να βελτιώσουν σοβαρά την κατάσταση στην Κύπρο, κάτι που θα επέτρεπε να ωφεληθούν και οι Τ/Κ με το άνοιγμα για παράδειγμα του λιμανιού της Αμμοχώστου και τη νόμιμη λειτουργία του αεροδρομίου της Τύμβου υπό προϋποθέσεις.
- Κάτω από τέτοιες συνθήκες θα μπορούσαν να μπουκ και στο συνολικό πακέτο οι σκέψεις για αξιοποίηση του φυσικού αερίου και μέσω Τουρκίας, εφόσον ετίθετο ένα χρονοδιάγραμμα για την τελική λύση του Κυπριακού.

Για να γίνουν όλα αυτά βεβαίως χρειάζεται η Τουρκία να πείσει ότι ενδιαφέρεται για λύση και αυτό θα το πετύχει εάν για μια στιγμή σταματήσει οι εμπρηστικές δηλώσεις των αξιωματούχων της για την κατάντια των Ε/Κ, οι οποίες παρεμπιπτόντως απευθύνονται για εσωτερική κατανάλωση των Τ/Κ. Εάν ο Ταγίπ Ερντογάν πείσει ότι θέλει να βρεθεί δίκαιη και όχι τουρκική διευθέτηση στην Κύπρο, εάν η ε/κ πλευρά κατανοήσει ότι στη φάση που βρισκόμαστε η ταχύτερη έξοδος από την οικονομική κρίση συνδυάζεται με μια λειτουργική λύση του Κυπριακού, τότε μπορούμε να ελπίζουμε.